

Suvestinė redakcija nuo 2022-04-01

Įsakymas paskelbtas: TAR 2020-12-28, i. k. 2020-28645

Nauja redakcija nuo 2022-04-01:

Nr. [4-517](#), 2022-03-31, paskelbta TAR 2022-03-31, i. k. 2022-06483



LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL DUOMENŲ ATVĖRIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2020 m. gruodžio 28 d. Nr. 4-1150
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 7 straipsnio 2 punkto 2 dalimi, įgyvendindama Lietuvos atvirų duomenų portalo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 15 d. nutarimu Nr. 24 „Dėl Lietuvos atvirų duomenų portalo nuostatų patvirtinimo“, 17.2 papunktį ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 9.2.4 papunktį:

1. T v i r t i n u Duomenų atvėrimo tvarkos aprašą (pridedama).
2. P a v e d u Informacinės visuomenės plėtros komitetui koordinuoti duomenų atvėrimą, vykdyti duomenų atvėrimo stebėseną ir teikti konsultacijas šiuo klausimu.

Ekonomikos ir inovacijų ministrė

Aušrinė Armonaitė

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministro 2020 m. gruodžio 28 d.
įsakymu Nr. 4-1150
(Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministro
2022 m. kovo 31 d. įsakymo Nr. 4-517
redakcija)

DUOMENŲ ATVĖRIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Siekiant duomenų atvėrimo, kuris skatintų institucijų ir valstybės valdomų subjektų skaidrumą ir atskaitingumą, pasitikėjimą valdžia, ekonomikos plėtojimą ir didintų Lietuvos konkurencingumą, Duomenų atvėrimo tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas) nustatoma duomenų atvėrimo organizavimo, koordinavimo, įgyvendinimo, stebėsenos tvarka. Tvarkos aprašas skirtas institucijoms ir valstybės valdomiems subjektams, nurodytiems Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose, kurie, atlikdami jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytas funkcijas, informacinių technologijų priemonėmis tvarko savo sukauptus duomenis ir Įstatymo nustatyta tvarka teikia duomenis pakartotiniam naudojimui.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – užtikrinti bendrą institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų atvėrimo proceso organizavimą, pateikiamų atvirų duomenų kokybę ir sudaryti palankias sąlygas pakartotiniam duomenų naudojimui. Tvarkos aprašas nustato institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų atvėrimo veiklas: už duomenų atvėrimo organizavimą atsakingų asmenų skyrimą, duomenų inventorizavimą ir atvertinų duomenų rinkinių sudarymą, duomenų struktūros aprašų rengimą, atvėrimo organizavimą naudojantis Valstybės duomenų valdysenos informacine sistema (toliau – VDV IS), atvertų duomenų rinkinių skelbimą Lietuvos atvirų duomenų portale (toliau – Portalas) bei grįžtamojo ryšio atvirų duomenų naudotojams (toliau – Naudotojai) užtikrinimą.

3. Informacinės visuomenės plėtros komitetas (toliau – Koordinuojanti institucija), vadovaudamasis Tvarkos aprašu, koordinuoja institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų atvėrimą, vykdo jų duomenų atvėrimo stebėseną ir teikia jiems bei Naudotojams metodinę pagalbą.

4. Lietuvos statistikos departamentas (toliau – Departamentas), vadovaudamasis Departamento generalinio direktoriaus tvirtinamu Duomenų rinkinių sudarymo ir perdavimo į Lietuvos atvirų duomenų portalą naudojantis Valstybės duomenų valdysenos informacine sistema

tvarkos aprašu (toliau – Duomenų atvėrimo per VDV IS tvarkos aprašas), parengia atvėrimui institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų rinkinius ir, naudodamasis VDV IS, juos perduoda į Portalą.

5. Naudotojai vieno langelio principu Portale gali ieškoti atvertų duomenų ir juos atsisiųsti. Naudotojai turi teisę pateikti Portale prašymą dėl naujų duomenų atvėrimo ir (ar) atvertų duomenų rinkinių papildymo, taip pat turi teisę reikalauti ištaisyti pastebėtus klaidingus, netikslius ar papildyti neišsamius duomenis.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Atviri duomenys** – laisvai prieinami subjekto veikloje ar dokumentuose užfiksuoti duomenys, nepaisant jų pateikimo būdo, formos ir laikmenos, įskaitant registro duomenis, registro informaciją, registrui pateiktus duomenis ir (arba) jų kopijas, valstybės informacinės sistemos duomenis, kurie publikuojami atviraisiais formatais, pritaikytais automatizuotam nuskaitymui, ir kuriuos visi asmenys gali pakartotinai naudoti ir platinti teisėtu tikslu, laikydamiesi duomenų naudojimo sąlygų, jeigu jos yra nustatytos.

6.2. **Duomenų struktūros aprašas** – dalis duomenų rinkinio metaduomenų, kuriais aprašomi patys duomenų rinkinio duomenys: duomenų šaltinis, kuriame saugomi duomenys, struktūra, duomenų laukai, duomenų lentelės ir sąsajos su atvertų duomenų rinkinio įrašu Lietuvos atvirų duomenų portale arba kitoje saugojimo vietoje.

6.3. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme ir Lietuvos Respublikos oficialios statistikos įstatyme.

II SKYRIUS

DUOMENŲ ATVĖRIMO ORGANIZAVIMAS INSTITUCIJOJE IR VALSTYBĖS VALDOMAME SUBJEKTE

7. Institucijos ir valstybės valdomi subjektai turi:

7.1. paskirti asmenį, atsakingą už institucijos ar valstybės valdomo subjekto duomenų atvėrimo organizavimą (toliau – Duomenų atvėrimo koordinatorius), ir asmenį (-is), kuris (-ie) atliks Tvarkos aprašo 8 punkte nustatytus veiksmus (toliau – Duomenų rinkinių tvarkytojai);

7.2. pavesti Duomenų atvėrimo koordinatoriui užtikrinti duomenų inventorizavimą, duomenų, dėl kurių yra pateiktos užklauskos Portale arba kurių pakartotinis naudojimas, institucijos ar valstybės valdomo subjekto vertinimu, gali kurti pridėtinę vertę, atvėrimą, vadovaujantis Tvarkos

aprašu, bei duomenų atitiktį Įstatymui ir Tvarkos aprašo 14 punkte nurodytiems teisės aktams. Duomenų atvėrimo koordinatorius ir Duomenų rinkinių tvarkytojai gali teikti pasiūlymus dėl duomenų atvėrimo veiklos tobulinimo institucijos ar valstybės valdomo subjekto vadovui ir Koordinuojančiai institucijai;

7.3. apie institucijoje ar valstybės valdomame subjekte paskirtą Duomenų atvėrimo koordinatorių per 3 darbo dienas nuo jo paskyrimo dienos informuoti Koordinuojančią instituciją Portale nustatytos formos įgaliojančiu raštu.

8. Institucija ir valstybės valdomas subjektas vadovaujasi tokia duomenų atvėrimo veiksmų seka:

8.1. Inventorizuoja visus valdomuose duomenų šaltiniuose turimus duomenis, galimus atverti duomenų rinkinius registruoja Portale, remdamiesi Koordinuojančios institucijos sudarytu ir Portale publikuojamu (<https://data.gov.lt/page/vadovas>) Duomenų atvėrimo vadovu (toliau – Duomenų atvėrimo vadovas).

8.2. Kartu su Departamentu vykdo duomenų, dėl kurių yra pateiktos užklauskos Portale arba kuriuos nusprendžia atverti pati institucija ar valstybės valdomas subjektas, atvėrimą, remdamiesi Duomenų atvėrimo per VDV IS tvarkos aprašu.

8.3. Kartu su Departamentu rengia duomenų struktūros aprašą, remdamiesi Portale pateikta technine specifikacija (<https://data.gov.lt/page/aprasas>).

8.4. Teikia informaciją Departamentui teikiamą į VDV IS duomenų struktūros ir kokybės klausimais. Kartu su Departamentu tobulina duomenų struktūros aprašą, siekdami didinti duomenų brandos lygį.

8.5. Teikia atsakymus į Portale registruotus Naudotojų pranešimus apie duomenų klaidą ir prašymus dėl naujų atvirų duomenų rinkinių gavimo ir (ar) esamų atvirų duomenų rinkinių papildymo.

9. Pranešimai apie duomenų klaidą (toliau – Pranešimas) ir prašymai dėl naujų atvirų duomenų rinkinių gavimo ir (ar) esamų atvirų duomenų rinkinių papildymo (toliau – Prašymas) nagrinėjami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka. Pranešimai ir Prašymai, registruoti Portale, turi būti išnagrinėti, klaidos registru, informacinių sistemų ar elektroninių dokumentų pirminiuose šaltiniuose, kuriuose duomenys registruojami pirmą kartą, (toliau – šaltiniai) turi būti identifikuotos, ištaisytos ir atsakymai Portale pateikiami per 5 darbo dienas nuo Pranešimo ar Prašymo gavimo Portale dienos. Atsakant į Pranešimą informuojama apie duomenų ištaisymą arba atsisakymą ištaisyti duomenis (tokiu atveju paaiškinama, kodėl duomenys negali būti ištaisyti) arba apie ilgesnį terminą, bet ne ilgesnį kaip 3 mėnesiai nuo Pranešimo ar Prašymo gavimo Portale dienos, per kurį klaidos bus ištaisytos. Atsakant į Prašymą nurodoma, ar

duomenys gali būti atverti ir kada bus publikuojami Portale. Kai duomenys negali būti atverti, atsakyme nurodoma priežastis, kodėl duomenys negali būti atverti.

10. Tais atvejais, kai, vadovaujantis Tvarkos aprašo 12 punktu, duomenys atveriami nesinaudojant VDV IS, institucija ir valstybės valdomas subjektas atveria duomenis, vadovaudamiesi Duomenų atvėrimo vadovu ir naudodamiesi Koordinuojančios institucijos atvirų duomenų rinkinių parengimo priemone (toliau – atvėrimo priemonė). Koordinuojanti institucija teikia konsultacijas dėl atvėrimo priemonės įsidieigimo, konfigūravimo ir naudojimo. Institucijos ir valstybės valdomi subjektai gali naudoti ir alternatyvias atvėrimo priemones tais atvejais, kai to negalima padaryti naudojant Koordinuojančios institucijos duomenų atvėrimo priemonę.

III SKYRIUS

DUOMENŲ PARENGIMAS ATVERTI NAUDOJANTIS VALSTYBĖS DUOMENŲ VALDYSENOS INFORMACINĖS SISTEMA

11. Visi institucijų ir valstybės valdomų subjektų atvertini duomenys, kurių nuasmeninimą ir konfidencialumą reikia užtikrinti, parengiami atverti ir į Portalą perduodami naudojantis VDV IS.

12. Duomenys gali būti atveriami nesinaudojant VDV IS, kai esama bent vienos iš šių sąlygų:

12.1. Atveriamiems duomenims nereikia taikyti nuasmeninimo ir konfidencialumo užtikrinimo procedūrų.

12.2. Duomenų rinkinį sudaro kintamieji duomenys, tai yra duomenys, kurie dažnai arba tikruoju laiku atnaujinami dėl jų kintamumo arba aktualumo.

12.3. Duomenų rinkinys atveriamas, įgyvendinant iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų finansuojamo projekto „Atvirų duomenų platformos, įgalinančios efektyvų viešojo sektoriaus informacijos pakartotinį panaudojimą verslui, ir jos valdymo įrankių sukūrimas“ (kodas Nr. 02.2.1-CPVA-V-523-01-0001) veiklas.

13. Departamentas, centralizuotai atverdamas institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenis, vadovaujasi tokia duomenų atvėrimo seka:

13.1. Rengia ir publikuoja Portale su institucija ar valstybės valdomu subjektu suderintą duomenų atvėrimo planą, kurį sudaro atsižvelgdamas į Portale pateiktus Naudotojų prašymus dėl naujų atvirų duomenų rinkinių gavimo ir (ar) esamų atvirų duomenų rinkinių pakeitimo ir (ar) papildymo.

13.2. Pagal poreikį padeda institucijai ir valstybės valdomam subjektui įdiegti ir sukonfigūruoti šaltinio duomenų struktūros aprašui generuoti reikalingus įrankius ir VDV IS jungtį.

13.3. Kartu su institucija ir valstybės valdomu subjektu parengia šaltinio duomenų struktūros aprašą, kurio galutinis variantas perduodamas institucijai ar valstybės valdomam

subjektui, kad šie užtikrintų šaltinio duomenų struktūros stabilumą ir nesutrikdytų veikiančių duomenų atvėrimo mechanizmų.

13.4. Kartu su institucija ir valstybės valdomu subjektu papildo duomenų rinkinio duomenų struktūros aprašą, keičiantis atvirų duomenų struktūrai ar didinant duomenų brandos lygį.

13.5. Apdoroja institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenis ir apie pastebėtas duomenų klaidas praneša institucijai ar valstybės valdomam subjektui.

13.6. Užtikrina duomenų konfidencialumą ir nuasmeninimą, kai šalinama arba keičiama fizinio asmens identifikavimo informacija, kad nuasmeninti duomenys negalėtų būti susieti su jokiais asmeniu.

13.7. Apdorotų, nuasmenintų ir atvertų duomenų rinkinius perduoda į Portalą ir užtikrina jų atnaujinimą institucijos ir valstybės valdomo subjekto nurodytu periodiškumu.

13.8. Jungia įvairių institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenis, esančius VDV IS, ir sujungtų duomenų pagrindu sudaro duomenų rinkinius, kuriuos perduoda į Portalą.

13.9. Sukuria ir įgyvendina atvirų duomenų rinkinių ir jų metaduomenų automatinio atnaujinimo sistemą.

IV SKYRIUS

ATVIRŲ DUOMENŲ RINKINIŲ PUBLIKAVIMAS PORTALE

14. Publikuojant atvirus duomenis turi būti laikomasi Reglamento (ES) 2016/679 ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių institucijų ir valstybės valdomų subjektų veiklos sritis, reikalavimų.

15. Kiekvienam atvirų duomenų rinkiniui, kuriam netaikomos kitos duomenų pakartotinio naudojimo sąlygos, negu nurodyta Įstatymo 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, nustatomas pakartotinio naudojimo licencijos tipas iš Portale pasirenkamo sąrašo pagal tarptautinį „Creative Commons“ autorinių teisių modelį (<https://creativecommons.org/licenses/?lang=lt>). Priskirtos duomenų rinkiniui „Creative Commons“ pakartotinio naudojimo licencijos tipo nuostatos neturi prieštarauti Įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių duomenų rinkinio naudojimą, nuostatoms. Jeigu duomenų rinkiniui yra taikomos kitos duomenų pakartotinio naudojimo sąlygos, negu nurodyta Įstatymo 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, jos turi būti aprašytos tam skirtuose Portalo metaduomenų laukuose.

16. Atviri duomenys Portale publikuojami atvirais formatais.

17. Siekiant užtikrinti suformuotų atvirų duomenų brandą ir kokybę, atviri duomenys publikuojami ne žemesniu kaip trečiu brandos lygiu, tačiau brandos lygis turi būti ne žemesnis kaip šaltinyje tuo atveju, jeigu jame nurodytas aukštesnis negu trečias brandos lygis. Žemesnės brandos atvirų duomenų rinkinių metaduomenys Portale gali būti registruojami, atsižvelgiant į jame

deklaruotą Naudotojų poreikį ir duomenų rinkinio kuriamą ekonominę, socialinę ar mokslinę vertę. Atvirų duomenų brandos lygį nusako Timo Bernerso Lee penkių žvaigždučių modelis (<https://5stardata.info/en/>).

18. Publikuoti atviri duomenys ir jų metaduomenys turi būti atnaujinami metaduomenyse institucijos ar valstybės valdomo subjekto nustatytu periodiškumu. Gali būti taikomas rankinis arba automatinis atvirų duomenų ir metaduomenų atnaujinimas:

18.1. Rankinį atvirų duomenų rinkinių duomenų ir metaduomenų atnaujinimą institucijoms ir valstybės valdomiems subjektams rekomenduojama naudoti, kai numatomas vienkartinis duomenų rinkinio įkėlimas arba kai nėra galimybės apibrėžti automatinio duomenų atnaujinimo sąlygų.

18.2. Automatinį atvirų duomenų rinkinių duomenų ir metaduomenų atnaujinimą institucijoms ir valstybės valdomiems subjektams rekomenduojama taikyti, kai atvirų duomenų rinkinio duomenys nuolat pildomi arba keičiasi ir juos reikia atnaujinti reguliariai. Automatinis atvirų duomenų rinkinio duomenų ir metaduomenų atnaujinimo mechanizmus rekomenduojama taikyti naudojant integracines sąsajas taip, kad kartu su atvirų duomenų rinkinio duomenimis atsinaujintų ir susiję atvirų duomenų rinkinio metaduomenys, nurodantys atnaujinimo datą, duomenų periodą ir kitus metaduomenis, kuriuos galima atnaujinti automatiškai būdu.

19. Už identifikuotų neaktyvių atvirų duomenų rinkinių atnaujinimo mechanizmų ir neveikiančių ar neteisingų atvirų duomenų rinkinių šaltinių nuorodų ir kitų problemų pašalinimą atsakingas Duomenų atvėrimo koordinatorius.

20. Institucijos ir valstybės valdomi subjektai vykdo duomenų naudojimo bei poreikio stebėseną ir, atsižvelgdami į duomenų vartotojų poreikius, pasiūlymus ir technines galimybes, pildo duomenų rinkinius ir kelia brandos lygį.

21. Duomenys publikuojami Portalo saugykloje, kurioje jie teikiami realiu laiku, per programų sąsają (angl. *API*), įvairiais formatais. Portalo saugykloje duomenų priėmimas ir galimybė juos atsisiųsti užtikrinamas visą parą, kad nebūtų sutrikdytas atvirus duomenis naudojančių sistemų veikimas. Duomenų metaduomenys perduodami į Europos atvirų duomenų portalą.

22. Kiekvienas atvirų duomenų rinkinys privalo turėti parengtą ir Portale publikuojamą duomenų struktūros aprašą.

V SKYRIUS

DUOMENŲ ATVĖRIMO KOORDINAVIMAS IR STEBĖSENA

23. Koordinuojanti institucija, siekdama užtikrinti sklandų institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų atvėrimo procesą, vykdo šias veiklas:

23.1. Kuria ir palaiko atvėrimo priemones, duomenų struktūros aprašo kūrimo ir kitas priemones, reikalingas duomenims atverti nesinaudojant VDV IS.

23.2. Teikia metodinę pagalbą ir konsultacijas institucijoms ir valstybės valdomiems subjektams, atveriantiems duomenis.

23.3. Rengia mokymus ir mokomąją medžiagą duomenų atvėrimo klausimais institucijoms ir valstybės valdomiems subjektams.

23.4. Teikia konsultacijas Naudotojams dėl atvirų duomenų suradimo Portale ir jų parsisiuntimo. Užtikrina Tvarkos aprašo 8.5 papunkčio ir 9 punkto nuostatų įgyvendinimo priežiūrą.

23.5. Užtikrina institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų, dėl kurių atvėrimo ir (ar papildymo) pateikti Naudotojų prašymai, atvėrimo priežiūrą, vykdo duomenų atvėrimo pažangos stebėseną ir Portale teikia realaus laiko interaktyvias ataskaitas apie institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų atvėrimo progresą, paklausą, brandos lygį ir kitus kriterijus.

23.6. Organizuoja atvirų duomenų ekonominio, socialinio, aplinkosauginio poveikio tyrimus.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Įsakymas

Nr. [4-517](#), 2022-03-31, paskelbta TAR 2022-03-31, i. k. 2022-06483

Dėl ekonomikos ir inovacijų ministro 2020 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 4-1150 „Dėl Viešojo sektoriaus duomenų atvėrimo rekomendacijų patvirtinimo“ pakeitimo